

Tutkimushallinto hyötty monipuolisesta osaamisesta

Tieteessä tapahtuu -lehden (3/2017) lyhyeen mielipidekirjoitukseen ”Onko yliopistojen hallinto kylästetty tieteen pudokkailla?” oli saatu mahdutettua iso joukko tahallista provokaatiota, vääristelyjä (vai oliko kyse väärinymmärryksistä?) ja suoranaista pilkkaa niin hallintoa kuin tutkijoitakin kohtaan. Jos dosentti Panu Halme olisi julkaissut kirjoituksensa vaikka Facebookissa tai blogissa, olisi kommentteissa huudeltu ”provo!” ja ”trolli!” Mielipidekirjoituksella vaikuttaa olevan useampi taivote, mutta mikä niistä on tärkein, ei käy selväksi.

Oliko Halmeen tarkoituksena moittia sitä, min-käläisiä ihmisiä hallintoon palkataan vai kehittää

rekrytoinnin joustavuutta työn aloittamisaikaa siirtämällä, kuten kirjoittaja lopussa toteaa? Eikö jälkimmäistä voisi saavuttaa ilman ensimmäistä? Omin kokemuksemme perusteella aloittamisajoissa ja mahdollisuudessa hyödyntää esimerkiksi osittaisia tutkimusvapaita on onneksi jouston varaa, ja tämän joustavan käytännön toki toivoisi leviävän mahdollisimman moneen organisaatioon. Väitöskirjojen ohjaamisjärjestelyt ovat myös usein neuvoteltavissa. Maailman sivu on ohjattu väitöskirjoja ja kirjoitettuja julkaisuja myös virka-ajan ulkopuolella – joustavalla asenteella on täysin mahdollista rekrytoitua muihin tehtäviin ja silti hoitaa tutkimushankkeet ja opinnäytteet kunniallisesti loppuun.

Vai oliko kirjoituksen tarkoituksena kenties jyrähtää ja jakaa tutkijat ”huonoihin” ja ”menestyviin”? Jälkimmäisiä kuvailtiin myös ammatti- ja aktiivitutkijoina. Mihin tässä yhtälössä sijoittuvat esimerkiksi eläköityneet professorit, jotka ovat edelleen tieteenalansa huipulla?

Kirjoittaja käyttää erikoista sanaparia ”akateeminen hallintotehtävä”, jolla hän viittaa muun muassa tutkimusrahoituksen tukipalveluihin. Perinteisesti akateemiset tehtävät on nimenomaan erotettu hallintotehtävistä. Akateemisiin tehtäviin sisältyy tutkimusta, mutta sitä ei sisälly hallintotehtäviin – ei edes tutkimusrahoituksen tukipalveluihin, vaikka ne sijaitsevatkin lähellä tutkijakuntaa.

Akateemisten hallintotehtävien sijaan olisikin syytä puhua tutkimuksen hallintotehtävistä, asiantuntijatehtävistä tai palvelukulttuuria korostaen tutkimuksen palvelutehtävistä. Kaikkia edellä mainittuja puolustaa se, ettei valmistumisen tai tohtoroinnin jälkeinen akateeminen ura tai tutkijuus ole välttämätöntä kyseisten tehtävien menestykselliselle suorittamiselle. Ylempää korkeakoulututkimusta sen sijaan voidaan pitää jonkinasteisena vaatimuksena, sillä tällöin henkilölle on tullut tutuksi korkeakoulu toimintaympäristönä. Tutkijatausta voidaan perustellusti nähdä etuna moniin tutkimushallinnon asiantuntijatehtäviin, mutta sen kategorinen vaatiminen hallintotyön tekijältä on kuin sanoisi konsultiksi haluavalle, että vain kaupallinen koulutus kelpaa. Insinöörin, psykologin, juristin tai minkään muunkaan arvostetun koulutuksen saaneet eivät siis kelpaisi, vaikka konsultoinnin toimiala ottaa nämä avosylin vastaan ja perehdyttää ammattiin.

Vaikka Halme toteaaakin, että hyvä tutkija ei välttämättä ole hyvä hallinnon työntekijä, hän näyttää silti ajattelevan nimenomaan tutkimuksellisten ansioiden pätevöittävän henkilön tutkimuksen asiantuntijatehtäviin. ”Huippututkimusta” läheltä seuranneina arvostamme luonnollisesti suuresti tutkimuksellisia ansioita, mutta haluamme myös korostaa, että hallinnollinen asiantuntijatyö vaatii osin erilaista osaamista kuin tutkimustyö. Korkeatasoisen tieteen ja tutkimuksen edellytysten varmistaminen ja tukipalvelut vaativat kulloiseenkin aikaan ja sen haasteisiin parhaimmin mukautuvat osaajat, olivat nämä sitten taustaltaan tutkijoita tai muun alan edustajia.

Halme kirjoittaa ”huonosti menestyvästä tutkijasta”, ”huonosta tutkijasta” ja ”tiedepudokkaita”. Pidämme tätä todella valitettavana lokeroimisena ja solidaarisuuden puutteena. Mielestämme Halme osoittaa vähäistä ymmärrystä erilaisia tutkijanuria, elämäntilanteita ja rahoitusvaikeuksia kohtaan. Tekeekö se tutkijasta huonon, että rahoitus on joskus katkolla? Se ei ole epätavallista, kun miltei jokaisen rahoituslähteen myöntöprosentti on 10 tai alle. Tekeekö se tutkijasta huonon, että hän kaipaa hallintotyön tarjoamaa taloudellista varmuutta? Esimerkiksi Tieteentekijöiden liiton julkaisemassa raportissa *Toivottu vai torjuttu – Tohtori työelämässä* nuoret tutkijat totesivat, ettei palkan pienuus houkuttele tutkijanuralle, eikä tieteen arvostus näy palkkauksessa. Tutkijat joutuivat myös pohtimaan, onko heillä varaa perheeseen. Kun tulotaso vaikuttaa näin olennaisesti henkilökohtaiseen elämään, ei liene yllättävää, että kiinnostava, haastava ja tutkijoita lähellä oleva työ hallinnossa vaikuttaa varteenotettavalta mahdollisuudelta. Puhumattakaan siitä, että Halmeen mainitsemissa ”akateemisissa hallintotehtävissä” saa käyttää kaikkea opiskelu-, jatko-opiskelu- ja mahdollisella tutkijanuralla opittua luovasti ja samalla uutta oppien.

LAURI KESKINEN, MARI RIIPINEN JA MARJAANA SUORSA

Lauri Keskinen on filosofian tohtori ja tutkimusrahoituksen asiantuntija Turun yliopistossa. Mari Riipinen on filosofian tohtori ja Tutkimusedellytykset-yksikön päällikkö Turun yliopistossa. Marjaana Suorsa on dosentti ja kehittämisasiantuntija Turun yliopistossa.